

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Філософський факультет

Кафедра історії філософії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. декана
філософського факультету

Дмитро НЕЛПА

«31» 08 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АРТ

для студентів

галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	031 Релігієзнавство
освітній рівень	перший (бакалаврський)
освітня програма	Релігієзнавство
спеціалізація	-
вид дисципліни	вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2021/2022</u>
Семестр	IV
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: Варениця Ольга Петрівна, к.ф.н., доцент кафедри історії філософії

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. 31 Варениця О.П. 08 2021 р.

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.

КИЇВ - 2021

Розробник: *Варениця Ольга Петрівна, к.ф.н., доцент кафедри історії філософії,*

Затверджено

« 30 » серпня 2021 р.

Зав. кафедри історії філософії

 (Тарас КОНОНЕНКО)

Протокол № 1 від «30» серпня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від «31» серпня 2021 року №

Голова науково-методичної комісії (Ірина МАСЛІКОВА)

«31» серпня 2021 року

Трапишова на 2022-2023. Пр. № від 31.08.2022

*Маслікова Т.Т. *

ВСТУП

1. Мета дисципліни - забезпечення стійкої системи знань про специфіку трансформації образу філософії впродовж ХХ ст. та особливості взаємодії філософського та гуманітарного дискурсів.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни. До початку вивчення цього курсу студенти мають:

1) **знати** основні періоди, закономірності та специфічні риси історії філософії, бути ознайомленими з головними напрямками філософії ХХ ст. ;

2) **вміти** аналізувати інформацію, застосовувати загальнологічні прийоми і методи пізнання та міркування. Використовувати основні форми письмової та усної презентації результатів навчання (виконувати письмові аналітичні завдання, писати есеї та реферативні огляди літератури, робити доповіді з мультимедійними презентаціями);

3) **володіти елементарними навичками** наукового дослідження та систематизації інформації, використання іншомовних фахових філософських джерел інформації, навичками активного слухання, загальними засадами аргументації та рефлексивного читання філософських текстів.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна *«Історико-філософський арт»* належить до переліку вибіркових дисциплін та викладається у IV семестрі бакалаврату. Навчальна дисципліна знайомить студентів із особливостями трансформації образу філософії впродовж ХХ ст. – початку ХХІ ст., що обумовила концептуалізацію нових теоретичних і практичних горизонтів філософування. Досліджується вплив лінгвістики на філософію, взаємодія філософії та літературознавчого дискурсу, аналізуються ключові поняття, що сприяли формуванню міждисциплінарного дискурсу. Особлива увага приділяється кореляції філософії та літератури. Послідовно розглядаються розуміння образів філософа та інтелектуала у сучасній культурі. Розкриваються основні тенденції філософії медіа.

4. Завдання (навчальні цілі) – надати студентам цілісну систему знань про специфіку функціонування філософії в контексті інтелектуальної картини ХХ – початку ХХІ ст.; ознайомити студентів із найбільш впливовими філософськими концепціями, що сформувались завдяки міждисциплінарному синтезу філософії, лінгвістики та літературознавства. У результаті навчання студенти мають опанувати не лише теоретичний рівень знань, але й використовувати ці знання для проведення самостійної дослідницької роботи в галузі сучасної філософії та гуманітаристики; здобути навички самостійно давати оцінку стану і тенденціям розвитку сучасної філософії; представляти результати проведених досліджень у різних видах наукових та кваліфікаційних робіт.

Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 7. Здатність проведення дослідження на належному рівні.

ФК 2. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
Знати:				
1.1	головні ідеї та основоположні праці провідних представників філософського дискурсу сучасності	Лекції, самостійна робота	Усні доповіді, участь у дискусії, підсумкова контрольна робота	8
1.2	зміст основних філософських понять і категорій, що розробляються представниками сучасної світової філософії	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, участь у дискусії, конспекти першоджерел, індивідуальне самостійне дослідження, підсумкова контрольна робота	8
1.3.	головні форми артикуляції образу філософії в контексті інтелектуальної картини ХХ – початку ХХІ ст.	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, участь у дискусії, індивідуальне самостійне дослідження, конспекти першоджерел, підсумкова контрольна робота	8
1.4.	особливості взаємодії філософії та сучасного гуманітарного дискурсу	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, участь у дискусії, індивідуальне самостійне дослідження, підсумкова контрольна робота	8
1.5	основні підходи до визначення місця і ролі філософів та інтелектуалів у культурі ХХ ст.	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, участь у дискусії, підсумкова контрольна робота	8
Вміти:				
2.1	рефлексивно читати, інтерпретувати та коментувати основні джерела з сучасної філософії	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, участь в обговоренні, конспекти першоджерел, індивідуальне самостійне	8

			дослідження, підсумкова контрольна робота	
2.2	виокремлювати і пояснювати зміни характеру філософування XX - поч. XXI ст.	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, індивідуальне самостійне дослідження, підсумкова контрольна робота	8
2.3	здійснювати компаративні дослідження філософських напрямків та вчень, що представляють сучасну філософію й полемізувати стосовно них	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, конспекти першоджерел, індивідуальне самостійне дослідження, підсумкова контрольна робота	8
2.4	виявляти особливості функціонування філософських ідей в межах міждисциплінарного синтезу філософії, лінгвістики та літературознавства	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, індивідуальне самостійне дослідження, підсумкова контрольна робота	6
	комунікація:			
3.1	демонструвати здатність до вільної комунікації мовою навчання. Використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, опрацювання нових історико-філософських досліджень	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, індивідуальне самостійне дослідження	5
3.2	дискутувати стосовно проблем інтерпретації філософської спадщини представників сучасної філософії	Семінари	Обговорення на семінарах, участь у дискусії	5
3.3	представляти результати проведених досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, презентацій, тощо	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація індивідуального самостійного дослідження	10
	автономність та			

відповідальність:				
4.1	самостійно шукати та критично опрацьовувати літературу, присвячену вивченню надбань сучасних філософів, вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації	Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, індивідуальне самостійне дослідження	5
4.2	нести відповідальність за достовірність та політико-ідеологічну незаангажованість пояснень філософських вчень представників філософського дискурсу сучасності	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, індивідуальне самостійне дослідження	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (не обов'язково для вибіркового дисциплін)

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2
	Програмні результати навчання													
ПРН 4. Організувати процес навчання і самоосвіти.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 11. Застосовувати релігієзнавче знання та методи наукового дослідження релігії для практичного вирішення сучасних соціокультурних проблем (забезпечення прав людини на свободу віросповідання, міжрелігійних відносин, міжрелігійного діалогу, державно-церковних відносин, віруючих і невіруючих, релігійної освіти, медичних та екологічних проблем тощо).	+	+		+		+		+			+		+	+

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання.

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (**знання 1.1 – 1.5**), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (**вміння 2.1-2.4**); (**комунікація 3.1-3.3**); (**автономність та відповідальність 4.1-4.2**), що складає 60% загальної оцінки.

Оцінювання семестрової роботи:

1. **Усна доповідь, доповнення та участь в дискусіях на семінарах:** ПН 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, 3.3, 4.1, 4.2 – 24 / 40 балів
2. **Самостійна робота №1 (конспекти першоджерел):** ПН 1.2, 1.3, 2.1, 2.3 – 12 / 20 балів
3. **Самостійна робота №2 (індивідуальне самостійне дослідження):** ПН – 1.2,

1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.3, 4.1, 4.2 – 12 / 20 балів

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усього навчального курсу. Загальна оцінка за семестр складається із балів, отриманих за аудиторну роботу (усні доповіді, доповнення та участь в дискусіях на семінарах) та за самостійні роботи (конспекти першоджерел, індивідуальне самостійне дослідження). Усі види робіт за семестр мають у підсумку:

- в максимальному вимірі 80 балів
- в мінімальному вимірі 48 балів

У разі відсутності на семінарському занятті студент має відпрацювати завдання на семінар в письмовій формі.

Підсумкова контрольна робота в письмовій формі - РН 1.1-1.5, 2.1-2.4 – 12 / 20 балів

Підсумкове оцінювання у формі заліку:

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів за систематичну роботу впродовж семестру з урахуванням підсумкової контрольної роботи. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання.

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж критичний мінімум – 60 балів, для одержання заліку необхідно обов'язково відпрацювати пропущені теми в письмовій формі та здати/надіслати електронною поштою викладачу, що проводить семінарські заняття.

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестрову роботу (мінімум 48, максимум 80 балів) та підсумкової контрольної роботи (мінімум 12, максимум 20 балів).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Підсумкова контрольна робота	Підсумкова оцінка з дисципліни
<i>Мінімум</i>	48	12	60
Максимум	80	20	100

7.2 Організація оцінювання:

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 48 бали	Max – 80 балів
Аудиторна робота: усна доповідь на семінарі, доповнення, участь в дискусіях	До тем: 1 - 2, 4 - 11; протягом семестру, згідно з графіком навчальних занять. У разі відсутності студента на занятті, теми необхідно відпрацювати в письмовому вигляді	«3» x 8 = 24	«5» x 8 = 40
Самостійна робота	До тем 3, 10: Самостійна робота з текстами - конспекти 4-х текстів (Додаток самостійної роботи студента).	«3» x 4 = 12	«5» x 4 = 20

	Термін виконання роботи – до кінця травня		
	До тем 7-11. Підготовка та презентація самостійного дослідження на тему: «Філософія як література чи література як філософія?» . (Додаток самостійної роботи студента). Термін виконання роботи – до кінця травня	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
Підсумкова контрольна робота	До тем 1-11	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
Підсумкова оцінка з дисципліни		60	100

Критерії оцінювання:

1. Аудиторна робота:

Усна доповідь

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу,

3 бали – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але не вистачає аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності,

1 бал – студент не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань, не спирається на необхідну навчальну літературу. У відповіді є суттєві неточності;

Доповнення / дискусія:

2 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію.

2. Самостійна робота (конспекти першоджерел):

5 балів – студент опрацював необхідний текст із цитуванням та відповідними власними зауваженнями та поясненнями;

3 бали – студент законспектував текст без цитувань та пояснень.

3. Самостійна робота (індивідуальне самостійне дослідження), підсумкова контрольна робота:

20-16 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / підсумкової контрольної роботи.

15-11 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / підсумкової контрольної роботи. Допускаються несуттєві неточності.

10-6 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

5-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі.

7.3 Шкала відповідності:

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
Частина 1. Образи філософії в культурному просторі сучасності				
1	Тема 1. Філософія ХХ ст. у пошуках власної ідентичності.	4	4	2
2	Тема 2. Філософія на зламі тисячоліть: кінець чи трансформація?	4	2	4
3	Тема 3. Історико-філософська біографістика. Індивідуальна самостійна робота з текстами (конспект)	2		6
4	Тема 4. Образ філософа у сучасній культурі.	2	2	4
5	Тема 5. Філософи та інтелектуали.	2	4	4
6	Тема 6. Філософія медіа (Media Philosophy)	2	4	6
Частина 2. Філософія і література: сучасний дискурс				
7	Тема 7. Філософський (інтелектуальний) роман ХХ ст.	2	2	2
8	Тема 8. Х.Л. Борхес: філософія як різновид фантастичної літератури.	2	2	2
9	Тема 9. Психоаналіз, філософія, література.	2	2	2
10	Тема 10. Філософія і література у французькому екзистенціалізмі.	2	2	2
11	Тема 11. Постмодернізм: філософія як література. Індивідуальна самостійна робота з текстами (конспекти).	4	4	10
12	Презентація індивідуальної самостійної роботи на тему: «Філософія як література чи література як філософія?»		2	16
13	Підсумкова контрольна робота	2		
	ВСЬОГО	30	30	60

Загальний обсяг **120 год.**, в тому числі:

Лекцій – **30 год.**

Семінари – **30 год.**

Самостійна робота - **60 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна: (Базова)

1. Енциклопедія постмодернізму / За ред Ч. Вінквіста та В. Тейлора. – К. : Вид-во Соломії Павличко „Основи”, 2003.
2. Європейський словник філософій. Лексикон неперекладностей. Т.1. Під кер. Б.Кассен. Пер. з франц. – К., 2009.
3. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. – К. : Дух і Літера, 2011. – Т. 2.
4. Історія філософії: підручник: у 7 т. Т. 6. Сучасна світова філософія / В. І. Ярошовець, Г. Є. Аляєв, І. В. Бичко та ін. ; за ред. В. І. Ярошовця. – (Серія "Історія філософії") – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет". – К., 2013. (Серія "Історія філософії").
5. Історія філософії: Словник / За ред. В.І. Ярошовця. – К.: Знання України, 2006, 2012.
6. Після філософії: кінець чи трансформація? – К.: „Четверта хвиля”, 2000.
7. Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ століття. – Львів: Літопис, 1996.
8. Сучасна зарубіжна філософія. Течії та напрями. Хрестоматія. – К.: Ваклер, 1996.
9. Філософія сьогодні. Розмови з Ульрихом Беком, Гансом-Георгом Гадамером, Юргеном Габермасом, Гансом Йонасом, Отфридом Гьофе, Віотріо Гьосле, Ричардом Рорті та іншими. – К., 2003.

Додаткова:

1. Габермас Ю. Філософський дискурс Модерну / Пер. з нім. та комент. В.М. Купліна. – К., 2001.
2. Єрмоленко А.М. Комунікативна практична філософія. – К.: Лібра, 1999.
3. Камю А. Вибрані твори у 3-х томах. Т.3. Есе: Пер. з фр. / Упоряд. О.Жупанський, автор післямови Д.Наливайко. –Харків: Фолио, 1997.
4. Камю А. Сторонній: Повість. Чума: Роман. Падіння: Повість / Пер. з фр., передм. Д. Наливайка. – К.: Дніпро, 1991.
5. Крічлі С. Вступ до континентальної філософії / Пер. з англ. – К., 2008.
6. Рассел Б. Історія західної філософії. – К.: Основи, 1995.
7. Рюс Ж. Поступ сучасних ідей: Панорама новітньої науки / Пер. з фр. В. Шовкун. – К.: Основи, 1998. – 669 с.
8. Рьод В. Шлях філософії: ХІХ-ХХ століття. – Пер. з нім. В. Терлецького та О. Ведрова. – К.: Дух і літера, 2009. – 388 с. ("Сучасна гуманітарна бібліотека").
9. Сартр Ж.-П. Нудота. Мур. Слова. – К.: Основи, 1993.
10. Сартр Ж.-П. Дороги свободи. В 3-х томах. – Х.: Фолио, 1997.

Інтернет ресурси:

1. Internet Encyclopedia of Philosophy. A peer-reviewed academic resource: <https://www.iep.utm.edu/a/>
2. Stanford Encyclopedia of Philosophy. <https://plato.stanford.edu/index.html>.
3. [Recent philosophers : Passmore, John Arthur. dn : Free Download, Borrow, and Streaming : Internet Archive](https://archive.org/details/recentphilosophe00pass/mode/2up)
<https://archive.org/details/recentphilosophe00pass/mode/2up>

4. [TTC Modern Intellectual Tradition: From Descartes to Derrida - Lawrence Cahoon, Ph.D. \(2010\)](#)